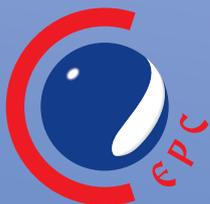

СИНДИКАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА "ЕЛЕКТРОКРАЈИНА" А.Д. БАЊА ЛУКА

БИЛТЕН

БАЊА ЛУКА • МАЈ 2012. • ГОДИНА X • БРОЈ 31

„Исправно усмјерена снага
синдиката је сила која кроз
промјене побољшава живот свима“

ПРАЗНИК РАДА

У Паризу је 20.07.1889. завршен Међународни раднички конгрес којем је присуствовао 391 делегат из 22 земље када је осим четири завршене резолуције донесена начекна одлука о манифестацији која би се одржала истовремено у свим земљама које имају организацију радника. Одређен је и дан четврт-ак, 1. мај 1890.

Новине широм свијета су извијестиле о раду конгреса, али није ни поменута одлука о манифестацији која би се одржала 1. маја сљедеће године. Зашто? Очито зато што нико није озбиљно схватао ту одлуку. Догађало се и прије да раднички конгреси или скупштине изгласају врло одлучне резолуције непримјерене стварним могућностима, а посебно су се анархисти истицали у објављивању не-реалних прогласа тако да их већ сљедећег дана нико више није ни помињао.

Сврха ове манифестације била је **"присилити државне власти да законом смање радно вријеме на осам сати и да примијене остале резолуције Међународног радничког конгреса у Паризу"**. Те су резолуције предвиђале доношење радног законодавства, али су и задирале у нека друга подручја, на примјер,

"укидање сталне војске и увођење општег наоружавања народа".

Лакше је покренути масе када се усмјере на само једну идеју, па се убрзо проширила пропагандна акција око манифестације чији је циљ да се постигне формула **3x8 тј. осам сати рада, осам сати сна, осам сати слободног времена**.

На план о манифестацији реаговала је буржоазија у многим земљама и почела да организује противмјере. **У Њемачкој су послодавци оснвали савез и прогласили одбрамбене мјере: отпуштање радника који би 1. мај изостали с посла, и обавезу сваког радника да не запосли такве раднике**.

Немогуће је у једном чланку описати шта се догодило у четвртак 1. маја 1890. Тога дана није обустављен рад у цијелом свијету, али у двадесетак земаља у којима је било радничких и социјалистичких организација изведени су штрајкови, прекиди рада, манифестације и зборови. Организатори манифестација истицали су да тај дан мора бити обиљежен достојанствено и без насиља.

Неред је избио само тамо гдје је влада, у страху пред великим даном, бесмислено

провела мобилизацију: на примјер у Риму, гдје су припадници најбогатијих слојева буржоазије у страху напустили град; у Паризу, гдје су банке пренијеле своје трезоре у Француску банку која се претворила у тврђаву. Париски перфект Constans сакупио је 30.000 војника.

У мјестима гдје није било интервенција полиције није ни било нереда: на примјер у Бечу, гдје је влада у посљедњи час одобрила манифестације, маса радника и грађана (око 300.000) шетали су улицама града, али нереда није било.

Прва прослава 1. маја снажно је одјекнула свијетом, признају то сви, и буржоазија и социјалисти: "десило се нешто ново и важно", како су извјештавали многи часописи.

На почетку није било предвиђено да се обнови манифестација одржана 1. маја 1890, али видјевши какав је успјех постигла, чак и без претходног узајамног савјетовања, раднички покрети многих земаља одлучили су да убудуће одрже прославу Првог маја сваке године. Први мај постао је традиција за све раднике, која се све до данас обиљежава и поштује.

**СВИМ РАДНИЦИМА
ЧЕСТИТАМО ПРАЗНИК РАДА
- ПРВИ МАЈ!**

Поштоване колегинице и колеге,

**У РАЗГОВОРУ СА
ПОСЛОДАВЦЕМ,
ПОНОВО ЈЕ НАГЛАШЕНО
ДА ЋЕ СВЕ ПРЕУЗЕТЕ
ОБАВЕЗЕ ПО
ПОСЕБНОМ КОЛЕКТИВНОМ
УГОВОРУ БИТИ
ИСПОШТОВАНЕ
У ТЕКУЋОЈ ГОДИНИ!**

**СИНДИКАТ "ЕЛЕКТРОКРАЈИНЕ"
а.д. Бањалука**

ОБАВЈЕШТЕЊЕ СИНДИКАТА "ЕЛЕКТРОКРАЈИНЕ" АД

о бањско-рекреативном одмору у Бањи Мљечаници

На XXV редовној сједници Синдикалног одбора "Електрокрајине" једногласно је донесена одлука упућивању дијела радника на бањско-рекреативни одмор у Бању Мљечаницу.

Потребно је напоменути да су планом пословања Синдиката за 2012. годину одвојена (резервисана) средства за овакав вид одмора, рекреације и рехабилитације у износу од 12.000,00 КМ.

Сугерисано је синдикалним повјереницима да се код предлагања радника за бањско-рекреативни одмор у Мљечаници узму у обзир болесни радници (који могу користити овакав вид бањског лијечења), заслужни радници, а и они који до сада нису били у прилици да користе било који вид одмора-излета-радничких спортких игара или материјално-финансијске помоћи.

За све детаљније информације заинтересовани радници треба да се обрате код синдикалних повјереника радних јединица и пословница.

**ПРЕДСЈЕДНИК СО
Тадић Љубинко**

П О З И В

ДОСАДАШЊИХ ДЕВЕТ ТИТУЛА, ОБАВЕЗУЈЕ!

Пред нама су четрнаесте спортске игре радника "Електропривреде Републике Српске" (од 22. до 24. јуна) у Бањи Врућици код Теслића.

Синдикална организација "Електрокрајине" након расписивања обавијести по радним јединицама, 23. маја у Бањалуци на квалификационом турниру, изабрала је најбоље раднике спортисте, који ће екипно представљати "Електрокрајину" на предстојећим радничким играма у сљедећим дисципли-

пинама: малом фудбалу, одбојци, навлачењу конопца, стрељаштву, шаху, куглању, атлетици, пикаду и стоном тенису.

Ове године радник **Александар Којадиновић из Бањалуке**, за освојено прво мјесто у пењању на електрични стуб, на квалификационом турниру у Бањалуци, награђен је од синдиката ручним сатом.

Главни циљ ове манифестације јесте дружење и зближавање људи с једне ►

РАДНИЧКЕ СПОРТСКЕ ИГРЕ "ТЕСЛИЋ 2012"

стране, али се мора уважавати и чињеница да је "Електрокрајина" носилац и стуб развоја "Електропривреде", те са друге стране, са спортског ас-

пекта, наша екипа има обавезу да буде лидер такмичења и оправда досадашњих девет освојених титула. У посљедње двије године "расули" смо

РАДНИЧКЕ СПОРТСКЕ ИГРЕ "ТЕСЛИЋ 2012"

енергију ван терена а игре које ове године протичу у духу "65 година кЕлектрокрајине", треба да сваког радника мотивишу, да у дресу предузећа сви заједно пружимо максимум и оправдамо указано повјерење. Драге

колегинице и колеге, вјерујем да имамо снаге и знања да вратимо побједнички пехар у наше витрине, поручио је Љубинко Тадић, предсједник Синдиката "Електрокрајине".

Зоран Вајкић

Синдикат удружених радника
ЕНЕРГЕТИКЕ Републике Српске

78000 Бања Лука, Краља Петра I Карађорђевића 95
Тел/факс: +387 (0)51 215625, Моб. +387 (0)65 888115; e-mail: info@surers.org

С А О П Ш Т Е Њ Е

Синдикати енергетике југоисточне Европе и Балкана удружени у Регионалну мрежу синдиката RETUN SEE су на 4. сједници Генералне скупштине одржаној у Грчкој, **прогласили 07.03.2012. године за Дан солидарности** с колегама из Федерације грчких синдиката.

"Борба грчких радника је и наша борба" гесло је којим се придружујемо и дајемо подршку оправданим захтјевима грчких колега за одбрану достојанства радника и заштиту њихових права.

Грчка влада, под притиском међународних финансијских организација и водећих земаља ЕУ, доноси закон који руши права радника и практично укида колективне уговоре.

Да ли се тако остварује модел европског демократског социјалног друштва?

Још прије више од 15 година професор економије на америчким факултетима господин Joseph Stiglitz је дао оцјену, у слободном преводу "четири корака до пропасти".

Прво, приватизација државних предузећа (укључујући и јавна добра;

електропривреда, водопривреда, шуме итд), затим либерализација (отварање тржишта) када су већ предузећа неконкурентна на свјетском тржишту, трећи корак је давање скувих кредита које владе тих земаља (земаља у транзицији) нису у стању враћати и на крају, изазивање и дозирање социјалних немира.

Ескалација протеста радника у Грчкој и још неким европским земљама само потврђује ове тврдње. Сви ми с простора југоисточне Европе и Балкана већ стојимо у реду и чекамо исту судбину.

Зато је задњи тренутак да се придружимо борби радничке класе за основна радничка али и људска права.

Подршком радницима Грчке бранимо и права радника у нашим земљама.

Захтијевамо праведно друштво, захтијевамо право на рад и достојан живот од свог рада.

**ПРЕДСЈЕДНИК СИНДИКАТА
УДРУЖЕНИХ РАДНИКА
ЕНЕРГЕТИКЕ**

Душан Врховац

**REGIONAL ENERGY TRADE UNIONS
NETWORK OF SOUTHEASTERN EUROPE**

7th of MARCH SOLIDARITY & ACTION DAY

**The struggle of Greek
workers is our struggle too**

**Borba Grčkih radnika
I naša je borba**

■ ALBANIA: **FSPISH** ■ OIL PATOS ■ BIH-REPUBLIC OF SRPSKA: **SURENERGETIKA** ■ BOSNIA & HERZEGOVINA: **NSUEPHZHB**
■ BULGARIA: **NFE** ■ **KNSB** ■ CROATIA: **HES** ■ SING ■ CYPRUS: **EPOPAI** ■ **SEGAMELIN PEO** ■ **DEV-IS** ■ FYROM: **SSSEM/EVN**
■ **OKTA** ■ **ENERGY MINERS (SSERI)** ■ GREECE: **PFEPFRCI** ■ MOLDOVA: **FSCRE** ■ MONTENEGRO: **SSSCG/ELECTROECONOMY**
■ ROMANIA: **CRAIOVA ENERGY UNION** ■ **LAZAR EDELEANU** ■ SERBIA: **EPS** ■ **ATUEPIS-NIS** ■ SLOVENIA: **SDE** ■ TURKEY: **PETROL IS**

ЗП "ЕЛЕКТРОКРАЈИНА" а.д. БАЊАЛУКА

ПРЕГЛЕД ГУБИТАКА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ
У 2011. ГОДИНИ ПО РАДНИМ ЈЕДИНИЦАМА

1. Козарска Дубица.....	13,01%	6. Нови Град.....	20,82
2. Прњавор.....	18,13	7. Мркоњић Град.....	23,32
3. Србац.....	18,31	8. Лакташи.....	24,74
4. Бањалука.....	19,61	9. Приједор.....	24,85
5. Градишка.....	20,74		УКУПНО: 20,53%

Енергетика и економски развој

- Центар за политике и управљање (ЦПУ) развио је студију под називом "ПУТ КА ОПОРАВКУ" енергетског сектора БиХ а овдје издвајамо само један мали дио дате студије везан за "Управљање енергетским сектором и сиромаштво у БиХ" а у наредним бројевима моћи ћете прочитати и остатак њихове анализе.

Да би трендови европског и глобалног енергетског сектора били јаснији, потребно је осврнути се на досадашњу праксу планирања и развоја енергетских система.

У прошлости она се углавном базирала на такозваним оптимизацијским моделима - улагање у енергетски сектор зависило је од минимизације финансијских трошкова, улаже се тамо гдје већ постоји одређена инфраструктура или одређени природни ресурси како би производња била што је могуће већа, колико то ниво технолошких ка-

пацитета дозвољава.

У земљама Источног блока цијене електричне енергије нису биле либерализоване до исте мјере као на Западу - оне су биле више социјалне, субвенционисане од стране државе.

Отприлике у исто вијеме када су западне земље одлучиле посветити већу пажњу обновљивим изворима енергије па чак и субвенционисати произвођаче (и потрошаче) обновљивих извора енергије како би смањили загађење околиша, стимулисали иновације и повећали енергетску сигурност, бивше

земље Источног блока су почеле са либерализацијом тржишта енергије, што је између осталог резултовало и порастом цијена електричне енергије.

Јасно, дугогодишња политика социјалних субвенција показала се не само неодрживом већ и дугорочно штетном. Субвенционисање цијена електричне енергије, цијена централног гријања или трошкова производње енергије значи само да се тај трошак пребацује на терет грађана кроз мања улагања у инфраструктуру, модернизацију погона, или мања улагања у друге гране привреде или у социјалне услуге. Тако су земље Источног блока знатно заостале и у технолошком развоју и у нивоу инвестиција у енергетику, што је,

између осталог, и узрок нижег животног стандарда становништва тих земаља. Промјене које су наступиле кроз либерализацију тржишта и пораст цијена енергије тешко су погодиле ионако осиромашено становништво, али су биле неопходне да би се ухватио корак са развијеним земљама. На другој страни, субвенционисање цијена и велики утицај (нетранспарентан) државе у планирању развоја енергетског сектора нису резултовали успостављањем стимулирајућег амбијента за приватна улагања, технолошке иновације, кросекторско увезивање и одрживи развој. Уз то, емисије CO₂ у сиромашнијим земљама Источног блока остале су на нивоу који је одавно превазиђен у ►

земљама западне Европе.

Смањење емисија CO₂ и улагања у обновљиве изворе енергије често имају секундарну улогу у јавној дебати и стратешким циљевима политичке власти у транзиционим земљама из простог разлога што промјена политике захтијева промјену устаљене парадигме и зачараног круга управљања јавним добрима у системима гдје не постоји јасна одвојеност између извршне, судске и законодавне власти са једне стране, те монопола са друге стране и самим тим ни механизма за транспарентност, одговорност и санкције за злоупотребу јавних добара.

Тако с једне стране имамо развијене земље у којима је цијена електричне енергије, других енергената и гријања нижа него у транзиционим земљама, и у релативном и у апсолутном смислу, иако је базирана на тржишту, а не на субвенцијама, и, са друге стране, имамо земље које су доведене у ситуацију да тек сада либерализују цијене. Уз то, ове земље заостају у развоју и у ситуацији су да морају увозити нове технологије за обновљиве и чисте изворе енергије са Запада или увозити "чисти" али скупи природни гас са Истока, из Русије која при томе може по потреби да користи енергетску зависност земаља којима испоручује гас за политичке услуге.

Мађународне обавезе да се смањи загађење и неодрживост досадашње политике креирају све већу потребу за производњом и кориштењем обновљивих, чистих извора енергије. Земље које не посједују или не производе ове технологије и немају локалне капацитете за иновације којима се долази до нових технологија, мораће их увоз-

ити, што додатно отежава њихов развој јер уз цијену увоза и трансфера новца у иностранство умјесто у домаћу економију морамо додати и трошкове транспорта, производње, дистрибуције енергије, социјалну цијену одлива мозгова у правцу развијених земаља, политичко условљавање и слично.

Према томе, можемо закључити да постоје три генерална сценарија који се намећу у политици енергетског сектора, а то су:

- Сценарио према којем земља улаже у обновљиве изворе енергије и енергетску ефикасност како би се рационализовала потрошња и ојачали локални капацитети производње енергије онолико колико дозвољавају климатско-географски и технолошки услови (зелена економија);

- Сценарио према којем се енергетска стратегија базира углавном само на увозу чистих енергената попут скупог природног гаса и технологије произведене у иностранству и

- Сценарио "business as usual" према којем се наставља са политиком као до сада, а што у случају БиХ значи непропорционално велика експлоатација лигнита, слаба енергетска ефикасност, субвенционисање непрофитабилних енергетских постројења, и неизвршавање обавеза произашлих из ECSEE (Energy Community of South East Europe/Енергетска заједница југоисточне Европе).

Centar za Politike i Upravljanje
Centre for Policy and Governance

65. ГОДИНА ЕЛЕКТРОКРАЈИНЕ!

Кориштење електричне енергије за освјетљење града Бањалука почело је веома рано. Већ 1898. године пуштена је у погон Хидроелектрана Делибашино село са двије турбине од по 300 КС, а 25 година касније (1923) изграђена је термоелектрана на Лаушу снаге 1.100 КС.

У том периоду почиње и изградња градске електричне мреже, која се постепено проширује, све до Другог свјетског рата. Тачних података за потрошњу прије рата немамо, али на бази вршног оптерећења и режима рада извора цијени се да је 1939. године укупна потрошња износила око 5.000 МИх. Након рата потрошња је и опала, те је 1947. године износила око 3.800 МИх.

Под разним називима и промјенама подручја дјеловања, "Електрокрајина" послује од 1947. године. Наиме, по завршетку Другог свјетског рата, Народна влада Босне и Херцеговине доноси Уредбу о оснивању електричног предузећа Босне и Херцеговине "Електробих" - Сарајево, с пословницама и експозитурама.

Тада је у Бањалуци, за подручје среза Бањалука, формирана експозитура "Електробих" - Сарајево, с пословницама у Бањалуци, Босанској Дубици, Љубици, Санском Мосту и Старом Мајдану. Убрзо долази до реорганизације "Електроби-

ха", осамостаљења пословница и пре-ношења у надлежност мјесним одборима. Тако је априла 1947. године, рјешењем Владе БиХ, пословница у Бањалуци прерасла у "Електрично предузеће" - Бањалука, које је властитим производним капацитетима у Делибашином селу и на Лаушу снабдијевало електричном енергијом шире подручје града Бањалука.

Зависно државно предузеће "Електрокрајина" п.о. Бањалука основано је Одлуком ЈМДП "Електропривреда" Републике Српске 17.08.1992. године. Сједиште предузећа је у Бањалуци, Улица краља Петра Карађорђевића број 95.

ЗДП "Електрокрајина" п.о. Бањалука се трансформисала у акционарско друштво на основу одлуке о промјени облика организовања, у складу са одредбама Закона о приватизацији државног капитала у предузећима, те сада послује под именом ЗП "Електрокрајина" а.д. Бањалука.

ОСЈЕЋАЈ ЗА ОСНОВНЕ ЉУДСКЕ ВРИЈЕДНОСТИ

Синдикат Актива добровољних даваалаца крви поново је испунио своју мисију, јер је поводом 65 година постојања "Електрокрајине" организовао до сада најуспјешнију акцију у којој је 144 радника дало крв од 163 колико се одазвало на акцију синдиката.

Наш актив који постоји већ 14 година значајно испуњава своју хуману улогу у друштву. Многи наши радници имају осјећај за основне људске вриједности што ме

посебно радује. Одзивом на акцију били су изненађени и наши гости који су стигли из Крагујевца, Костолца и Требиња, рекао је Стојан Квргић, предсједник Актива добровољних давалаца крви "Електрокрајине". У кординацији с предсједником Синдиката Љубинком Тадићем акција је протекла у најбољем реду што је потврдила и др Данијела Радојковић из Завода за трансфузију крви Републике Српске.

Ово је једна од најачих акција спроведених на подручју које покрива наш завод, јер смо прикупили више од 140 доза крви. Уз то 19 радника који су присуствовали акцији није могло дати крв из разних разлога. Крв ће нашем заводу добро доћи у разним случајевима спасавању живота. Зато људима "Електрокрајине", хвала, јер су још једном показали висок степен солидарности, поручила је др Радојковић.

Акцију, која је одржана 20 априла у просторијама "Електродистрибуције" Бањалука, подржала је и директорица "Електрокрајине" Сека Кузмановић.

УСПЈЕШНО ОРГАНИЗОВАНА АКЦИЈА ДОБРОВОЉНОГ ДАВАЊА КРВИ

РАДНИЦИ КОЈИ СУ ПРВИ ПУТ ДАЛИ КРВ

ЕД БАЊАЛУКА

Мишић Бранко
Јаковљевић Жељко
Врховац Бојан
Гуслов Витомирка
Балаћ Славко
Кукрика Слободан
Вергић Мирослав
Мирковић Јован
Дугоњић Александар

ЕД ЧЕЛИНАЦ

Стојановић Новица
Предић Јован
Иванић Душко

ЕД ИЗГРАДЊА

Грић Данијел
Малбашић Свето
Ђукелић Данијел
Комљеновић Мирко

ЕД СРБАЦ

Савановић Миломир
Милкић Младен

ЕД ГРАДИШКА

Батаковић Мирослав
Ђукић Владе

ЕД МРКОЊИЋ ГРАД

Чочкало Предраг
Протић Бошко

47 ГОДИНА ЗАКОНОМ УРЕЂЕНА ЗАШТИТА И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

Кроз образовање и дугогодишњи рад у овој области, приметила сам да још постоји јако ниско знање о садржају и улози заштите на раду.

Због малог броја образовног кадра на тржишту рада, обављање ових послова је повјерено другим образовним кадровима, чија спремност у афирмисању и провођењу заштите је углавном индивидуална.

Невоља заштите као области је и та што би сви да је уређују, а нажалост врло мало је оних који је познају и разумију. Управо због тога често имамо ситуацију да једни заштиту доживљавају као "тепих" под који треба склонити све и свашта. Други је доживљавају као организацију - нешто везано за синдикат, а трећи разочарани искуствима која су имали са тзв. заштитарима доживљавају је као препреку, углавном нешто што је најбоље "заобићи".

Овај текст настаје у циљу заштите од злоупотребе овог врло значајног сегмента, по чијем стању можемо лако да препознамо степен развоја друштвеног уређења државе.

Устав Републике Српске чланом 40 је утврдио да сви запослени имају право на заштиту на раду у складу са законом. Прописи из области заштите на раду су засновани на трипаритетном систему, који чине држава, послодавац и радник, у којем су дефинисана мјеста и улоге сваког од њих.

По дефиницији: "Заштита на раду је интердисциплинарно подручје, које чини скуп техничких, здравствених, правних, психолошких, педагошких и других активности

помоћу којих се откривају и отклањају опасности и штетности које могу угрозити живот и здравље особа на раду."

Полазећи од чињенице да је задовољан радник најисплатљивији радник, који доноси корист и послодавцу и држави, јасно је да заштита није хуманитарна, већ економски исплатива област.

Данас је заштита на раду једна од законски најуређенијих области. Захваљујући дугогодишњем одређењу, које датира још од времена формирања заштите.

Непосредно последице Другог свјетског рата конципирана је као дјелатност од посебног друштвеног интереса. Афирмацију је имала не само кроз декларативно одређење, већ заиста и кроз образовно формирање стручњака за ову област, у којој је бивша СФРЈ предњачила у региону.

У привреди су лица одговорна за заштиту на раду имала статус у складу са одговорностима, које су само неупућени у одговорност могли сматрати "привилегијом".

Претеча данашње заштите на раду је ХТЗ (хигијенско-техничка заштита) као термин који је у вријеме "стварања" осликавао и функцију. Термин је уграђен у тадашње прописе (од којих неки или њихови дијелови нажалост и данас важе).

Наиме, у вријеме када је на овим просторима изницала прва радничка класа из руралних средина требало је усвојити нове хигијенске навике и основна техничка знања који су названи - хигијенско-техничке мјере.

Од 1965. године када је донесен основни закон о заштити на раду, термин ХТЗ постаје превазиђен и користе га углавном лица која не прате ову област, или се њоме аматерски баве. Термиолошка промјена је већ тад била нужна, зато што су хигијенске и техничке мјере само један дио мултидисциплинарне области која се зове заштита на раду. Сљедећи закон је донесен 1978, а трећи у Републици Српској 1993. (усред ратних дешавања) и важећи Закон о заштити на раду 2008. године са измјена-

ма и допунама ("Сл. гласник" 13/10).

Овај последњи закон је значајно другачији због власничке трансформације. Из социјалистичког се прешло у друштво које карактерише претежно приватна својина. Из тих разлога у новом закону је доминантан послодавац који је и одговоран пред законом за спровођење мјера заштите на раду.

Први пут се појављује и одговорно лице с положеним стручним испитом за обављање послова заштите на раду, а његове обавезе су дефинисане чланом 40 Закона о заштити на раду.

Дакле, на нашим просторима заштита на раду законом је уређена већ 47 година као дјелатност од општег интереса.

Кроз историју људске цивилизације, заштита своје коријене има у првом дешифрованом писаном Хамурабијевом законнику који представља најпознатији и најбоље сачувани законик древне Мезопотамије. Писан је клинастим писмом. Хамурабијев законик пронађен је 1901. године у иранском граду Сузи (област старог Елама). Текст је исписан на стијени од црног диорита, високој 2,62 м. Данас се чува у музеју Лоувре.

На врху стијене налази се сликовни приказ бога сунца Шамаша, како сједи, и Хамурабија док стоји у наклону пред њим.

Бог надахњује владара да донесе свој законик, али владар врши законодавну дјелатност.

Законик је настао у последњим деценијама владавине Хамурабија (владао 1792 п.н.е-1750 п.н.е). Дакле, прије Христа, односно прије 3762. год.

У званичном преводу Хамурабијевог закона гдје се препознају историјски коријени заштите на раду, стоји:

Члан 196

Ако човјек извади око другом човјеку, има да се око и њему извади. (око за око)

Члан 197

Ако он сломи кост другом човјеку, и његова ће кост бити сломљена.

Члан 198

Ако човјек ископа око мушкенуму или му сломи кост, треба да плати мину злата.

(*Међу слободним људима разликујемо два слоја: авилум и мушкену; 1 мина = 570,00 г*)

Члан 200

Ако човјек сломи зубе себи равном по статусу, и њему треба да сломи. (зуб за зуб)

Члан 229

Ако градитељ изгради кућу за некога, и не изгради је ваљано, и кућа се сруши и убије власника, онда градитеља треба дати да се убије.

Члан 230

Ако (кућа која се сруши) убије сина власника, треба да се убије син градитеља.

Прије овог "клинастог" писма сигурно је постојало неко "обичајно" неписано правило у заједничким дјелатностима нпр. "лову", и може се претпоставити каква је била обичајна казна ако нпр. у тој дјелатности јадан учесник настрада због грешке другог.

И данас у овој области поред закона, правилника, стандарда, писаних правила постоје и многа неписана правила позната под термином "добра инжењерска пракса" која је у суштини потврђено (верификовано) рјешење из праксе, и примјењује се када пропис или стандард не дају тачну или нуде неодређену - ширу позицију, док је у пракси кроз примјену пронађено "најбоље" рјешење.

Треба напоменути да се ова добра инжењерска пракса не треба преносити "с кољена на кољено", да се не би изгубила при појави првог "раскорака", већ треба да се преноси кроз едукације, стручне скупове, радове и писане препоруке...

Обрена Стојановић, дипл. инж. здр.

Асоцијација независних и слободних синдиката

Конфедерација синдиката Републике Српске је организована асоцијација независних и слободних синдиката с препознатљивим приступом и утицајем, која настоји да квалитетном, развијеном структуром и снажним чланицама буде равноправан партнер владиним институцијама и послодавцима у рјешавању проблема радника. Настала је 2004. године удруживањем гранских синдиката; *Синдикат металаца и рудара Републике Српске и Синдикат удружених радника енергетике Републике Српске и Савеза самосталних синдиката Српске*. Убрзо након оснивања Конфедерацији се придружује *Самостални синдикат РТРС, Синдикат жељезничара Републике Српске и још неколико мањих синдикалних организација*. Данас, Конфедерација броји око 30.000 чланова, радника из различитих струка, од металаца и енергетичара, преко новинара и јавних службеника, до радника у прехрани.

У свом раду Конфедерација се за-

лаже за кориштење властитих ресурса и иновативности кроз посвећен, предан и искрен рад на терену по принципу "сви за једног, један за све". Срж активности је на досљедној примјени и унапређењу прописа у области радноправног законодавства, о стварању равноправности, праведној заштити, унапређењу радничких права... У свом раду Конфедерација се користи свим законом дозвољеним средствима, чиме се остварује утицај на послодавце, али и на Владу Републике Српске и надлежна министарства када се рјешавају статус и положај радника.

Редовни иступи Конфедерације у медијима током ових година само су показатељ да иза њених чланица стоји самостална организација која је досљедња у својим принципима, доказујући то и не приклањајући се нити једној политичкој опцији. У том смислу редовним реаговањима по свим битним питањима за утврђивање положаја и статуса радника Конфедерација се на-

КОНФЕДЕРАЦИЈА СИНДИКАТА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

метнула као незаобилазни фактор у креирању јавног мњења.

Конфедерација је своје одређење према политикама које се воде у Републици Српској базирала на неколико принципа које је концентрисала у конкретне активности, а чија примјена би довела свакако до бољег положаја и стандарда радника. Због тога заузет је став да се прекине досадашња пракса у области приватизације, јер досадашња приватизација у већини случајева се односила на прибављање погодних локација за људе који су приватизовали имовину, те су све урадили да угасе производне програме приватизованих предузећа, отпусте људе и наставе са уносним пословима за властите интересе, често не плаћајући порезе и доприносе а ни плате радницима. Посебно се истиче став Конфедерације у којем се изричито противимо било ком облику приватизације природних ресурса Републике Српске, што се нарочито односи на "Електропривреду Републике Српске".

Конфедерација даље сматра да се владајућа структура мора окренути развоју, што је могуће само под надзором и уз помоћ државе, јавно приватним партнерством односно страним инвестицијама, те да је неопходно активно ангажовање стручних, а не политичких кадрова посебно у ефикаснијем и осмишљеном процесу реприватизације.

Када је у питања пореска политика, ставови Конфедерације су да пореску политику треба подесити на начин да се путем пореских олакшица стимулишу предузећа која користе власите ресурсе, те да је неопходно да се створи погодније пословно окружење тако што би се смањиле таксе и порези и донијели закони који би стимулисали сваки сигуран пословни подухват.

Конфедерација сматара да социјалне проблеме треба рјешавати кроз већи раст привреде при чему и локална за-

једница треба да има одговорнији удио у развоју и запошљавању на својој територији.

Представљање Конфедерације завршићемо излагањем председника Конфедерације Обрада Белензаде на јавној расправи Економске политике за 2011. годину:

- *"Постојеће друштвене промјене у Републици Српској су створиле такву климу у којој превладава мишљење да је радника појединца данас срамота радити у привреди, због тога што су плате нередовне и недовољне.*
- *Само удружена, ојачана и оснажена привредна предузећа Републике Српске имају шансу за успех да се превазиђе тешко економско стање у које смо доведени.*
- *У таквом стању сваки радник у привреди мора схватити да уједињени у један синдикат - Привредни синдикат имају шансу да стану као равноправан партнер удружењу послодавца и заједно са њима утичу на стварање бољег привредног амбијента Републике Српске."*

Све информације о раду Конфедерације можете добити на контакте:

Конфедерација синдиката
Републике Српске
Видовданска 37
78000 Бањалука
Факс/тел: 051/922-827

konfederacija.sindikatars@gmail.com
www.ksrs.org
<http://www.facebook.com/konfederacija-sindikatars>

О Гендер центру

Гендер центар - Центар за једнакост и равноправност полова Републике Српске

Центар за једнакост и равноправност полова - Гендер центар је основан одлуком Владе Републике Српске у децембру 2001. године. Оснивање оваквог тијела на ентитетском нивоу је био један од услова за улазак Босне и Херцеговине у Савјет Европе.

Циљ дјеловања је подршка увођењу једнакости и равноправности полова у све области живота и рада у Републици Српској кроз законе, политике и програме, у сарадњи са домаћим и међународним институцијама и организацијама, у складу са домаћим законима и међународним конвенцијама и споразумима ратификованим од стране наше земље.

Мандат Гендер центра Владе Републике Српске:

- прати положај жена и имплементацију њихових загарантованих права;
- прати и координира активности на спровођењу Закона о равноправности полова у Босни и Херцеговини;
- учествује у припреми и оцјени закона, других прописа и општих аката, ради увођења стандарда равноправности полова;
- пружа стручну и савјетодавну помоћ и подршку у успостављању и унапређењу

институционалног дјеловања на увођењу и праћењу примјене стандарда за равноправност полова у свим областима;

- учествује у изради извјештаја овлашћених тијела према међународним институцијама (Уједињене нације, Европска унија, Савјет Европе итд.) о стању по преузетим конвенцијама и другим документима из области равноправности полова;
- информише јавност о битним питањима женских - људских права;
- сарађује са Владом и представља савјетодавно тијело у области односа међу половима-људских права;
- остварује сарадњу са Народном скупштином Републике Српске на питањима равноправности полова;
- остварује сарадњу са институцијама у Босни и Херцеговини, као и са регионалним и међународним институцијама и тијелима за равноправност полова;
- остварује сарадњу са домаћим и међународним невладиним организацијама; те координира имплементацију домаћих и међународних програма;
- обавља и друге послове у складу са Одлуком о оснивању и Законом о равноправности полова у Босни и Херцеговини.

Више информација на
www.vladars.net

РАДНИЦИ ПИТАЈУ, СИНДИКАТ ОДГОВАРА

ПИТАЊЕ:

ДА ЛИ СЕ СИНДИКАТ ДО САДА СУСРЕТАО С НЕКИМ ОД ОБЛИКА НЕРАВНОПРАВНОСТИ И ДИСКРИМИНАЦИЈЕ У РАДНИМ ОДНОСИМА?

ОДГОВОР:

Да, наравно. Међутим, нити смо ми у синдикату водили евиденцију таквих случајева нити су они када доказивани а нарочито никада нису адекватно санкционисани.

Дискриминација је, као што знате врло широк појам, тешко доказив а наравно врло често је то у ствари само субјективни осјећај "да је" или "да си" дискриминисан. Тиме хоћу рећи да нема адекватних мјерила нити их може бити. Укључивање синдиката у таквим случајевима (ако и када се радник/ца пожали синдикату) се своди на посредовање код руководиоца у предузећу и готово никад није се ишло даље од покушаја да се такав облик мобинга превазиђе на колико-толико задовољавајући начин и на томе се све заврши.

Тешко је и помислити а камоли имати амбицију да дам прецизан и конкретан одговор када се зна шта су све преживјели радници у претходном периоду (мислим на период задњих двадесет година). У периоду од формирања нашег синдиката (задњих шеснаест година) покушавамо да отклонимо узроке могуће дискриминације бар када су у питању права радника у радном односу.

Имамо и сада појединачних случајева дискриминације радника у радном односу али најалост опет само као "субјективни осјећај радника/це да је дискриминисан/а" при чему изостаје солидарност околине (колега/ца на послу) са дискриминисаним радником/цом што онда отежава борбу против таквих појава.

На крају, мислим да би добро било да се ово питање обради прво "принципијелно-стручно" као појавни облик што би, надам се, пробудило свијест свих а нарочито развило потребу солидарности и осјећаја потребе да се јавно реагује и изрази солидарност са колегом/цом.

НАПОМЕНА:

Поштоване колеге, ово је нова рубрика Билтена у којој можемо сви заједно, анонимно да постављамо питања Синдикату тј. нашим синдикалним преставницима а они ће одговарати на иста.

Питања можете слати на:

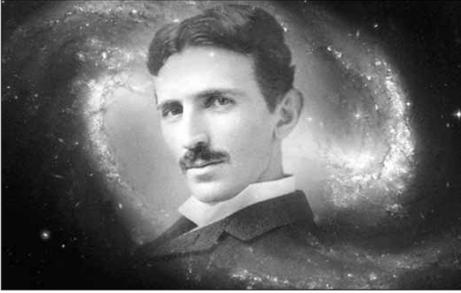
Факс 051/215-590

Mail: vesna.javorac@elektrokrajina.com

info@surers.org

www.surers.org

- Тесла се хранио искључиво вегетаријанском храном.
- Чувени Музеј воштаних фигура Мадам Тисо, њујоршки огранак славне лондонске куће, припрема фигуру Николе Тесле у воску и поставиће је поред Александра Бела, проналазача телефона.
- Док је седео пред једном кафаном са неким својим младим пријатељем, усред разговора, отмено одевене гомиле, наишла је једна љупка, дивно обучена млада жена са модерно очешљаном црвеном косом у којој је Тесла одмах препознао Сару Бернар, славу француску глумицу. Божанствена Сара прошла је сасвим близу његовог стола и кад се удаљила корак два, испустила је врло значајно малу чипкану рукавицу. Тесла је у трен ока скочио. Дохватио је марамицу и, држећи шешир у другој руци, поклонио се дубоко и пружио марамицу лепој трагеткињи, рекавши: Госпођице, Ваша марамица! И не погледавши ни за тренутак у њепу љупко насмејано лице, вратио се на своје место и наставио разговор о својим огледима!
- Иако су многи уметници желели да им Тесла позира за портрет, он је то готово увек одбијао. Једино је сликарки и принцези Вилми Љвов-Парлаги пошло 1916. године за руком да убеди Теслу да јој позира. Сви остали Теслини портрети рађени су према фотографијама. Тесли се није допало осветљење у атељеу и сам је начинио аранжман светилки чија је светлост филтрирана кроз плаво стакло. Тако је настао

портрет у техници уља на платну, познат под називом Плави портрет, који је репродукован јануара 1919. године у часопису Електрикал Експериментер као илустрација уз Теслин аутобиографски фељтон Моји изуми и 20. јула 1931. године на насловној страни часописа Тајм. Није познато где се овај портрет данас налази.

- Тесла је само једном изразио жељу да неки уметник изради његов портрет. Године 1939, 18. августа, упутио је тим поводом свом пријатељу, познатом југословенском вајару Ивану Мештровићу телеграм у Загреб. Мештровић је стицајем околности израдио Теслину бисту тек 1952. године. Одливци ове бисте чувају се у Музеју Николе Тесле у Београду, у Музеју Лике у Госпићу и у Техничком музеју у Бечу.
- Уметница Марина Абрамовић снимила је 2003. године у Музеју Николе Тесле у Београду видео-инсталације Рачунајте на нас и Рачунајте на нас II, које су инспирисане животом и делом Николе Тесле.
- Дејвид Боуи - легендарни британски музичар, тумачи улогу Тесле у филму Престиж (2006), где наступа заједно са Хју Џекменом, Кристијаном Бејлом, Мајклом Кејном и Скарлет Јохансон. Престиж је режирао реномирани британски редитељ Кристофер Нолан.
- Америчка компанија Тесла мотори је најавила производњу електричног спортског аутомобила Тесла роудстер за половину 2007. године и унапред продала првих сто комада.

Što da ne pomognem ženi?
Pa i ona meni pomaže dok perem sudove!

U Libiji je ubijen lažni Gadafi
... pravi je otkriven u Grčkoj!

Ne brini
neće ti on ništa :)

Sigurnost na prvom mestu XD
Šta reći

Prati
Onaj crveni auto

SAMO DA
Nazovem tetku iz Njemačke

**БИЛТЕН СИНДИКАЛНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ
"Електрокрајине"**

АД БАЊАЛУКА,
Краља Петра I Карађорђевића 95

БИЛТЕН ИЗЛАЗИ
НА ОСНОВУ
ОДЛУКЕ СИНДИКАЛНОГ
ОДБОРА

ФОТОГРАФИЈЕ:
ВЕСНА ЈАВОРАЦ
И ЗОРАН ВАЈКИЋ

ЗА ИЗДАВАЧА:
ЉУБИНКО ТАДИЋ

ШТАМПА
"ГЛАС СРПСКЕ-ГРАФИКА"
за графику
Јово Савановић

**БИЛТЕН УРЕДИЛИ
И ПРИПРЕМИЛИ:**
ВЕСНА ЈАВОРАЦ
И ЗОРАН ВАЈКИЋ

**ТЕХНИЧКО
УРЕЂЕЊЕ:**
ДНН - ЕКСТЕРНА ПРИПРЕМА

ПОШТОВАНЕ КОЛЕГЕ!

**ПОЗИВАМО ВАС ДА СЕ УКЉУЧИТЕ У КРЕИРАЊЕ
БИЛТЕНА СИНДИКАЛНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ
"ЕЛЕКТРОКРАЈИНЕ" АД КАКО БИ ИСТИ,
КАО НАШ ИЗВОР ИНФОРМАЦИЈА БИО ШТО
ПОТПУНИЈИ И СВИ МИ ЗАЈЕДНО
ЗАДОВОЉНИЈИ!**

НАПОМЕНА: УЧЕСНИЦИМА У СТВАРАЊУ БИЛТЕНА ОБЕЗБИЈЕЂЕНА
ЈЕ СИМБОЛИЧНА НОВЧАНА НАКНАДА!